

čitav taj dan ono vrhovno posvećenje ostvareno u Euharistiji Tijela i Krvi Kristove i onu vrhovnu hvalu što je Crkva u zajednici sa svojom Glavom Kristom daje u sakramentalnoj žrtvi Križa. Tako posvećenje i hvalu bogoslužja praktički dovodi u naš život. Upravo je zato i izdanje obnovljenog Časoslova svojevrsno vrhunsko dostignuće u djelu liturgijske obnove u našem narodu.

Tko želi saznati što će hrvatski Časoslov značiti za opću molitvenu obnovu, neka, više kao molitelj nego kao kritičar, izmoli samo jedan njegov čas. Osjetit će kako se iz njegovih riječi kao iz zrna tamjana na vatri duše uzdiže obilan miomirisni kad zdrave i sadržajne molitve. Ne bilo kakve, nego molitve potekle iz srca Krista, najvećeg molitelja, molitve što u sebi sadrži kondenziranu čežnju Proroka, herojsku hvalu Mučenika, originalnu duhovnost Svetaca — molitelja čitave povijesti Crkve. Moljenje Časoslova na hrvatskom jeziku zaista se tako i doima, zato opravdano budi i velike nade.

Tehničko rješenje sa »srednjakom« i dodatnim sveščićima mudro je i praktično. I za one koji ga mole pojedinačno — jer će biti prikladan i za put — i za zajednice molitelja, jer će svaki imati samo no što mu je u zajedničkom moljenju potrebno. Da je red Časoslova unesen u sva četiri tjedna Psaltira, svezak bi bio praktičniji, no time bi se bitno povećao njegov obujam, i cijena. Ovako će bar ispočetka biti mnogo traženja i listanja. Papir propušta slova sa suprotne strane, pa čak i sa slijedećeg lista, a to malo smeta. Tisak je dosta sitan za ovakvu knjigu, koja se redovno upotrebljava svaki dan.

No, i uz ove male primjedbe, zahvalni smo Kršćanskoj sadašnjosti što nam je darovala ovako dragocjenu knjigu molitve Crkve, i Biskupskoj konferenciji što ju je prihvatila i odobrila. Bilo bi zaista teško ne primiti je i ne odobriti s radošću.

V. Z.

BIBLIJSKI LEKSIKON, Priručnici sv. 7, KS, Zagreb 1972.

Biblijski leksikon izlazi kao 7. svezak biblioteke »Priručnici« Kršćanske sadašnjosti. Prijevod je knjige: Klei-

nes Stuttgarter Bibel-Lexikon (Stuttgart 1969). Poslije Rječnika Biblijske teologije veoma je važan doprinos biblijskoj nauci na našem jezičnom prostoru i ispunja praznine koje je ostavio prvi Rječnik biblijske teologije. Biblijski leksikon je i prvi rječnik ove vrste na našem jeziku. Svrha mu je pripomoći čitaocima Biblije da bolje razumiju biblijski tekst koji se stvara tijekom mnogih stoljeća i u sredinama nama stranih kultura i različenog misaonog svijeta.

Leksikon donosi dragocjene podatke i informacije iz povijesti, arheologije, geografije, politike i kulture biblijskog svijeta kao i sažetu egzgetsku, dogmatsku i teološku nauku Svetog pisma. Informacije i pojmovi ističu se svojom zbitošću, jasnoćom i otvorenosću. Leksikon ne pruža u jednoj natuknici cjelokupni sadržaj jednog predmeta. Potrebno je znati čitati Leksikon, »šarati« tragom strelaca da dobijemo potpun pojam jedne biblijske stvarnosti.

Leksikon je djelo biblijskih stručnjaka. Iznose otvoreno modernu problematiku biblijske nauke. Zato se otkriva i »slojevitost biblijskih pitanja« kao i različnost tumačenja. Tako za Abrahama čitamo kako »ozbiljni razlozi govore« da je živio u 14. st., a da se Josipova povijest zbiva u vrijeme Hiksa (17. st.). Mnoge će natuknice stvoriti u mnogima ne malu zabunu glede osoba, ustanova, gradova zbog toga što je to nekako sraslo s našom dosadašnjom »biblijskom vjeron«, kao natuknice: Adam, Noa, Abraham, Izak, Jakov, Mojsije i Aaron, Jouša, Savez, mana, Kovčeg, Jerihon, Aj itd. Uzalud ćemo u biblijskoj tematici tražiti našu današnju problematiku i gledanje na neka pitanja glede braka, žene, radosti, ljubavi, rata, posjeda i sličnih pojmova. Mogli bismo »spravno prebaciti« zašto su sastavljači razmjerno tako malo posvetili nekim temeljnim istinama vjere, kao što je Uskrsnuće Isusovo, Prekogrobni život, a odviše su prostora posvetili nekim sporednim pitanjima kao ratarstvu, krvnoj osveti, na-plati itd.

Da, Leksikon će djelovati na mnoge izazovno. Autori su često vrlo važne teme, kao iskonski grijeh, samo doirnuli, ostavili ih nedorečene, tek najavljene, samo natuknute. Teško je na malom prostoru dati zgusnuto tako preobilnu građu biblijske moderne nauke. Nakana je sastavljača bila da samo pruža prve informacije, stručne

i korisne, informacije od prve ruke, ali koje ne mogu nadomjestiti opširnu biblijsku i teološku literaturu. Leksikon upravo traži daljnja osvjetljenja i produbljenja biblijskih tema. Želi u nama izazvati glad i žeđ za dubljom spoznajom Biblije, probuditi u nama onu »neutaživu glad Božje riječi (Am 8,11.13).

Prevodioci su tu i tamo dometnuli korisne podatke za naše jezično područje. Dragocjen je prikaz biblijskih prijevoda na naš jezik kroz povijest. Izgleda da su prvi prijevodi na našem jeziku postojali prije poslanje svete braće Ćirila i Metoda. U tekstu o prijevodu Biblije na srpski jezik potkrala se štamparska greška: »1924. izišao je u redakciji A. Stojkovića a originalni Vukov prijevod 1947«, a mora biti 1824. i 1847. god.

Leksikon je po svojoj vanjskoj opremi privlačiv. Tisak je ugodan, jezik lagan i razumljiv. Skice, karte i razne slike upotpunjuju i obogaćuju tekst.

Leksikon će dobro doći kateheta, propovjednicima, studentima teologije kao i svim čitaocima Biblije. Radi svoje stručnosti i otvorenosti ima i ekumensko značenje, ne samo što nas približuje sredinama i kulturama u kojima je nastala Biblija nego što je i veoma prikladno sredstvo uzajamnog sporazumijevanja među kršćanima različitih konfesija jer omogućuje potpunije shvaćanje Božje riječi i Božje poruke. Biblija je najpodesniji prostor ekumenskog dijaloga.

Biblijski leksikon zbog svoje otvorenosti i stručnosti, zbog aktualnosti biblijskih tema, zbog svoje korisnosti svima koji žele bolje i dublje prijateljevati s Božjom riječju, zaslužuje posebnu pažnju i toplu preporuku.

C. Tomić

RENE VOILLAUME, U što je vjerovao Charles de Foucauld, Metanoja 24—25. Izd. Kršćanska sadašnjost, Zagreb 1972.

Opet jedna knjiga knjižnice »Metanoja« Kršćanske sadašnjosti. U ovom trenutku naše kršćanske stvarnosti ništa nam nije tako nužno potrebno kao baš metanoja. »Obratite se i vjerujte Evandelju.«

Kriza vjere je znak našeg vremena. Kriza vjere u čovjeka. No još izrazitije kriza vjere u Boga, Odsutnost Boga iz svijeta postaje sve alarmantnija, čak toliko alarmantna da ona još jedva koga uznemiruje. Kršćani uranjaju sve dublje u dijasporu te traže zaklon ili u bijegu u iracionalnu sigurnost tradicionalizma ili se predaju rezignaciji uslijed bespomoćnosti situacije.

No kriza nije isto što i propast. Ona ne mora značiti čak ni čor-sokak. Ona je znak da nešto ne funkcionira. Da se zapravo izbilo na površinu bez dubinske dimenzije. Da se željelo živjeti bez života. Da se htjelo spasavati bez spasa. Za kršćane to znači da se mislilo biti kršćanin bez Isusa Krista. Zato je kriza prije svega poziv na obraćenje, na egzistencijalno prihvaćanje Evandolja. Ona je ujedno i poziv na svestrano istraživanje, na osluškiivanje dosad nećujnih glasova, na gledanje čak i nevidljivoga.

Kršćani doista i traže, često na paradoksalan način. Na teoretskom području smijenile su se iznenađujuće teologije. Preko »radikalne teologije« i »nereligioznog kršćanstva« došlo se do »teologije mrtvog Boga«, da se zatim ustvrdi da »Bog živi i umire s čovjekom«. Iza toga se promolila »teologika nade« da problem »Bog« konačno završi rezultatom: »Bog ne može umrijeti«. Pa ipak, dok teorija izjavljuje da s Bogom ipak sve štima, dotle se život i praksa opiru tom dojamu. Jer Bog je i dalje ostao dalek svijetu, kršćani osjećaju i dalje muku i nemoć da ga dočaraju, dovedu, prikažu i pokažu ljudima svog vremena. Vjera kao da se ne pali.

No Bog zapravo i nije problem. Problem je čovjek, vjera kršćanina. Baš zato je naslov ove knjige izazovan: *U što je vjerovao Charles de Foucauld?* U pitanju je život. Još više od naslova provocira svaka stranica koju čitamo. Naprosto nas frapira iskrenost i jednostavnost vjere Charlesa de Foucaulda. Pred njom iskrsava naša vjera više kao nevjera. Tu i jest poanta ove knjizice. Ona otkriva što to ne funkcionira u našoj vjeri. Naša je vjera postala teoretski nazor na svijet, »jeftino životno rješenje«, ali još ne i život. Vjerujemo još u Isusa Krista, ali ne i Isusu Kristu. Skloni smo misliti da se može povjerovati Isusu Kristu i ostati na mjestu. Stoga nas iznenađuju riječi Charlesa de Foucaulda: »Ako je naša vjera istina, ako je Evandjelje Božja ri-